

חלת הבית

"דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם בבאכם אל הארץ אשר אני מביא אתכם שמה. והיה באכלכם מלחם הארץ תרימו תרומה לה. ראשית ערסותכם חלה תרימו תרומה כתרומת גרן כן תרימו אתה. מראשית ערסותיכם תתנו לה' תרומה לדורותיכם".

אומר המדרש: "רבי חייא בשם רבי מתנא אומר בזכות ג' דברים נברא העולם:

בזכות בכורים, בזכות מעשרות, ובזכות חלה.

בזכות בכורים, דכתיב 'בראשית ברא אלהים, ואין ראשית אלא בכורים, דכתיב 'ראשית בכורי אדמתך תביא בית ה' אלהיך'.

בזכות חלה, דכתיב 'בראשית ברא אלהים, ואין ראשית אלא חלה, דכתיב 'ראשית ערסותיכם חלה תרימו וגו'.

בזכות מעשרות, דכתיב 'בראשית ברא אלהים, ואין ראשית אלא מעשרות, דכתיב 'ראשית דגנך וגו'.

כותב המהר"ל: "וכל מצוה ומצוה מאלו ג' מצוות יש לה שעור הראוי לכל אחד; שהרי מצות בכורים כאשר רואה תאנה אחת, עושה סימן שהוא לבכורים... אבל המעשר, שהוא אחד מעשרה, והנה צריך חבור עשרה למעשר... אמנם מצות חלה אינו כה, מפני כי מצוה זאת היא נגד הבריאה שמתחבר הכל יחד".

בניגוד לביכורים ומעשר העוסקים בפירות, שכל פרי הוא בריאה העומדת בפני עצמה, בחלה מדובר בעיסה המורכבת מדיבוק גרגרי הקמח לעיסה אחת, בריאה חדשה שהיא יצירת האדם.

סדר הבריאה וכך גם סדר הצמיחה והתפתחות המציאות הוא מן הבודד, דרך קיבוץ וריכוז הפרטים ועד לאיחוד גמור היוצר יצירה חדשה.

הדבר בא לידי ביטוי גם ביחסי איש ואשה וכדברי הגמרא ביבמות: "אשכחיה רבי יוסי לאליהו, אמר לו: כתיב 'אעשה לו עזר', במה אשה עוזרתו לאדם?

אמר לו: אדם מביא חטין, חטין כוסס? פשתן, פשתן לובש? לא נמצאת מאירה עיניו ומעמידתו על רגליו?".

לכאורה נראית תשובתו של אליהו טכנית, אלא שמדובר כאן בביטוי חיצוני של עומק הקשר שאנו פוגשים במדרש על בריאת העולם. העמידה על הרגליים זוקפת את הראש, מביאה לידי ביטוי את מלוא קומתו של האדם היוצאת לפועל ב'הבריאה שמתחבר הכל יחד', בבניית משפחה שיוצרת חיים חדשים. שותפות בבריאה שמולידה גם שכלול וייפוי העולם מתוך יכולת לקבץ את היחידים לבית.

בשולחן ערוך: "אין תיבים בחלה מן התורה אלא בארץ ישראל... לפיכך חלה בזמן הזה, אפלו בימי עזרא בארץ ישראל אינה אלא מדבריהם".

המצווה מצריכה קיבוץ כל ישראל לארצם לקיום מדאורייתא.

אישה מכונה בית והיא מכנסת את בני המשפחה.

לא סתם נתחבבה מצוות חלה על בנות ישראל בדורנו כביטוי לשמירת בניין המשפחה בישראל.

הרב ידידי גרשנזון

יועץ חינוכי,

מאמן אישי ומנחה הורים

"בוחרים במשפחה" - ארגון חברתי ששם לו למטרה לחזק ולקדם את ערכי המשפחה בחברה ובמדינה, מול מגמות הפירוק של התא המשפחתי בארץ ובעולם